

Paleografie

DIGITAL HUMANITIES PENTRU SURSELE FILOSOFICE MEDIEVALE

2. Manuscrise și scriere

conf. dr. Mihai MAGA

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
Masteratul de Filosofie Antică și Medievală

semestrul II, 2020–2021

HME2415/02

<https://www.mihaimaga.ro/dh/>

Planul cursului

1.	Instrumente și suporturi de scris	2
2.	Limitări tehnice ale scrierii	2
3.	Forma literei	3
4.	Ductus	3
5.	Exemplu	3
	Temă pentru acasă	4

1. Instrumente și suporturi de scris

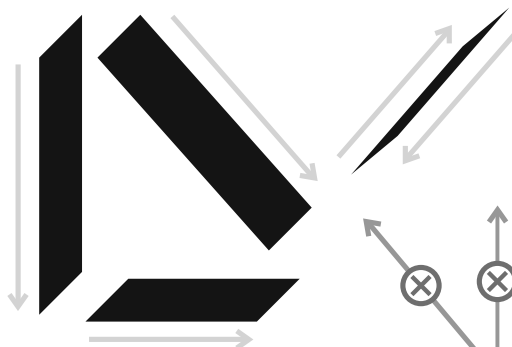
În Evul Mediu, cărțile erau scrise de mână.

- Instrumente de scris:
 - pană de scris sau trestie
 - cerneală
 - cuțit mic (pentru ascuțit pana și corecturi)
 - mină de plumb (pentru liniere)
- Suporturi de scris:
 - pergament (tipuri, fața cu păr/carne)
 - papirus (direcția fibrelor)
 - hârtie (semnul de apă)

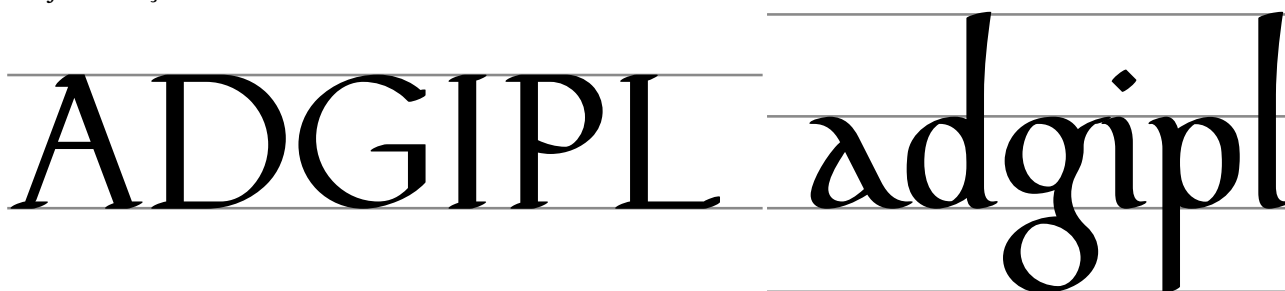
2. Limitări tehnice ale scrierii

- suportul de scris este scump, spațiul este limitat
- pana nu poate să scrie în sus
- pentru a evita petele de cerneală și pentru a scrie cursiv, literele au terminații
- radierea poate distruge suportul
- uneori pergamentul de slabă calitate are defecte
- unele cerneluri afectează suportul (ex. Cu_2O)
- uneori textul este obturat de scrieri ulterioare (glose, palimpseste)

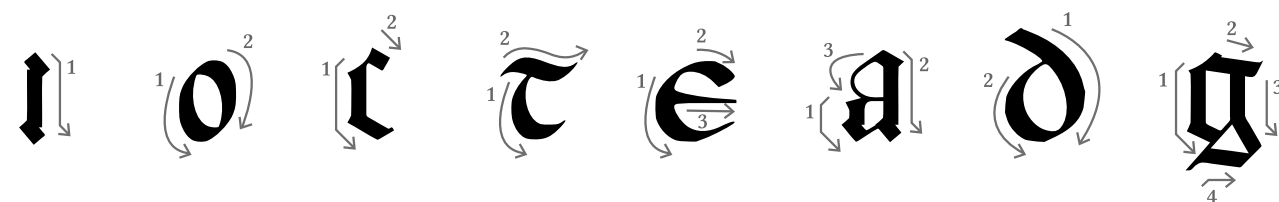
3. Forma literei

Majuscule și minuscule

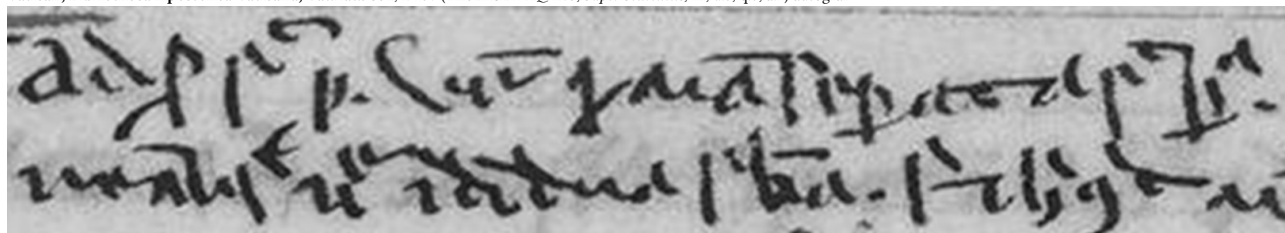
4. Ductus

În descifrarea scrisului de mână, cel mai important este determinarea dinamicii trăsăturilor care compun litera = **ductus**

Exemplu

Vatican, Bibliotheca Apostolica Vaticana, Vat.Lat.9851, f. 15v (THOMAS DE AQUINO, *Super Sententiis*, III, d.5, q.3, a.2) autograf

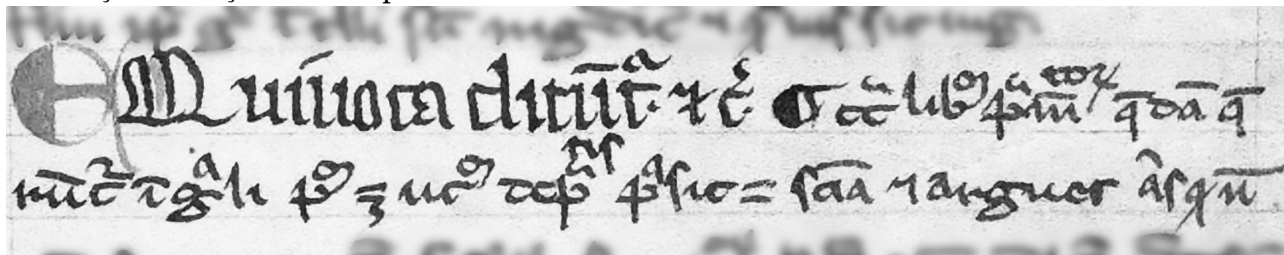
ad l l^r p. b^r q aia lepata l^t p^a.
roālil n^e ididua lbia.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod anima separata sit persona.

[...] rationalis naturae individua substantia.

Temă pentru acasă

Încercați să trasați ductus-ul pentru 5 cuvinte din următorul manuscris:

Basel, Universitätsbibliothek, F III 20, f. 113vb (sec. XIV)

PETRUS DE ALVERNIA, *Quaestiones super librum praedicamentorum Aristotelis*

Equivoca dicuntur etc. ¶ Circa librum praedicamentorum quedam queruntur in generali, primum est utrum de predicamentis possit esse sciencia, et arguet aliquis quod non [...]